

Til medlemmene i Universitetets utdanningsutvalg

Innkalling til møte i Utdanningsutvalget – Møte 2 2014

Tidspunkt: 12. mars 2014, Kl. 09.00–12.00

Møtested: Museplass 1, kollegierommet

Forslag til dagsorden:

- I **Godkjenning av innkalling og dagsorden**
- II **Godkjent protokoll fra forrige møte:**
- III **Diverse tilbakemeldinger fra utvalgsleder**

Drøftingssak		side
Sak 10/14	Praksis i utdanningene Notat fra Studieadministrativ avdeling	3
Sak 11/14	Oppfølging av NOKUT-rapporten Notat fra Studieadministrativ avdeling	7
Sak 12/14	Endringer i rutiner for opptak Notat fra Studieadministrativ avdeling	10
Sak 13/14	Litteraturlister – prøveprosjekt ved Universitetsbiblioteket Notat fra Universitetsbiblioteket	35

Orienteringssak:

- Sak 14/14** **Evaluering av det universitetspedagogiske tilbudet**
Rapport/ presentasjon av Ideas2evidence

Vedtakssak:

- Sak 15/14** **Implementering av ny rammeplan for lektorutdanninga 8–13 ved UiB** 37
Presentasjon og notat fra Programstyret for lektorutdanningen
- Sak 16/14** **Eventuelt**

Kommende saker

7. april:

- Utdanningsmeldingen – årshjulsak
- Ressurssenter (gjennomføring)

16 .mai:

- Program med færre enn 20 studenter
- Kriterier PEK-midler og Uglepris
- Satsingsområder for PEK, utlysing- årshjulsak
- Orientering om planer for opptaket -årshjulsak
- Ex.phil (studentinnmeldt)

Øvrige kommende saker:

- Etter- og videreutdanning
- Emnemat
- Utdanningsledelse
- Realkompetanse
- Innovasjon og entreprenørskap
- Rapport Dannelsesutvalget
- Mentorordning
- Exphil
- DigUiB

Årshjulsaker i Utdanningsutvalget:

April: Utdanningsmeldingen
Mai: Satsingsområder for PEK, utlysing
Mai: Orientering om planer for opptaket
Mai: Nasjonal studiekvalitetskonferanse
September: Opptak og studentrekrutteringsmelding
Oktober: Melding om mottaket
Oktober: Årsmelding fra læringsmiljøutvalget
November: Studieportefølje og opptaksrammer
November: Melding om internasjonalisering
November: Tildeling av PEK-midler
Desember: Internt studiekvalitetsseminar

Ephorte: 2014/2716

Sak 10/14 Praksis i utdanningene

Drøftingssak

Notat fra Studieadministrativ avdeling

Notat

Til: Universitetets utdanningsutvalg

Fra: Studieadministrativ avdeling

Møte: 12. mars 2014

Ephorte: 2014/2716

Bakgrunn

Alle fakulteter ved UiB har i dag noen ordninger for praksis i utdanning. Praksis har vært og er en viktig del av tradisjonelle profesjonsutdanninger som medisin-, odontologi-, psykologi- og lærerutdanning. Institusjonen har her veletablerte ordninger innenfor studieprogrammene. Også jus og nyere profesjonsstudier som farmasi og fiskehelse har praksisemner i studieprogrammene sine. I de senere år er det blitt stadig større interesse både internt og eksternt for at UiB skal legge til rette for praksis også i andre studieprogrammer/-emner.

I studentundersøkelsen, *UiB-student 2013*, er «praksis» den undervisningsformen som blir rangert høyest av studentene. Likevel er det bare knapt 13% av bachelorstudentene som sier at de har hatt kontakt med arbeidslivet i løpet av studiet, og «praksis» er den vurderingsformen flest studenter vil ha mer av.

Råd for samfunnskontakt ser på praksis under utdanning som en god form for samhandling mellom studenter/fagmiljø og arbeidsliv i regionen vår. Temaet har vært oppe i rådet flere ganger, blant annet 4. desember 2013 og 6. februar 2014.

Kontor for samfunnskontakt ser på praksis under utdanning som viktig og positivt, både for studentene som får en unik erfaring og for arbeidslivet i regionen, som får prøvd ut kompetanse fra UiB. (Kontoret har selv god erfaring med å ha praksisstudent). Studier som tilbyr praksis, kan ha et konkurransefortrinn framfor andre studier. Kontoret har ved et par anledninger fått forespørsler fra eksterne aktører om hvilke studier som tilbyr praksis og også om muligheten for at flere studier kunne tilby praksis. Kontoret mener å kunne registrere interesse for å ha praksisstudenter blant ulike aktører i arbeidslivet i regionen, men sier samtidig at det ikke er gjort grundige undersøkelser av dette.

Viktige spørsmål er i hvilken grad og hvordan UiB skal legge til rette for å utvide studentenes mulighet for praksis i flere utdanninger enn i dag.

Drøfting i Råd for samfunnskontakt

I møte i Råd for samfunnskontakt 6. februar 2014, ble det behandlet en sak om praksis under utdanning.

Av referatet fra møtet, går det fram at Råd for samfunnskontakt oppfordrer UiB til å sette ned en arbeidsgruppe som kan tenke grundig gjennom og begrunne hvorfor praksistiltak er bra for både studenter, universitet og arbeidslivsaktører, noe som blant annet kan være et viktig grunnlagsarbeid for markedsføring av ordningen. Videre er det viktig å bruke alumnusnettverket.

Videre mener rådet at UiB bør se på muligheten for å inngå rammeavtaler om praksis med eksterne aktører, som i tillegg til bedrifter også omfatter andre aktører innenfor offentlig virksomhet, privat sektor og kulturlivet. Rådet understreker også at arbeidet med praksis i arbeidslivet må koordineres slik at praksishenvendelser til eksterne aktører blir koordinert og

håndtert på en formålstjenlig måte, og at det er ressurser nok til å kunne administrere en slike ordninger.

Praksis ved fakultetene i dag

Ordninger med praksisplasser finnes i dag på alle fakultet. Det er til dels store variasjoner fra emne til emne i ordningenes: Varighet, form, evaluering av studentenes praksisopphold, studiepoeng

Ved *Det humanistiske fakultet* finnes en tverrfaglig ordning med praktisk informasjonsarbeid (15 sp). Ordningen inkluderer 5 ukers praksis med 15 timer i uken med praksis bedrift. Studentene skriver semesteroppgave etter praksis. Evaluering gjøres på bakgrunn av semesteroppgaven.

Ved *Det matematisk-naturvitenskapelige fakultet* eksisterer det flere ordninger med praksisplasser, noen kjennetegnet ved ordningene:

- Samarbeid med arbeidslivet er spesielt knyttet til teknologiske fag, geofag, nanoteknologi og marine fag
- Det er vanlig at studentene skriver masteroppgaver i samarbeid med arbeidslivsaktører
- Det eksisterer en del emnebaserte praksisopphold i havbruksnæringen og fiskeritjenesten
- Andre samarbeidsformer, som kurs, bedriftsbesøk, foredrag fra bedrifter, oppgaver med data fra bedrifter

Ved *Det samfunnsvitenskapelige fakultet* finnes følgende ordninger:

- Praksis som integrert del i bachelorprogrammene i journalistikk og film og TV-produksjon. To måneders praksis i et nyhetsmedium. Det skrives oppgave i tilknytning til praksisperioden.
- Praksisemner tilbys som en del av bachelorprogrammet i sammenliknende politikk og bachelorprogrammet i samfunnsøkonomi. Det skrives semesteroppgave i tilknytning til praksisoppholdet.

Ved *Det juridiske fakultet*, har studentene på masterstudiet i rettsvitenskap mulighet til å søke seg til Jussformidlingen og ta dette som spesialemne på masterdelen av studiet.

I tillegg eksisterer det en del veletablerte ordninger for praksis med institusjoner som ikke nødvendigvis er arbeidslivsaktører, som lektorutdanning, medisin, odontologi og psykologutdanning:

Det psykologiske fakultet har praksisplasser i forbindelse med det pedagogiske opplegget for lektorutdanningen, samt fordypningspraksis i forbindelse med profesjonsstudiet i psykologi

Det medisinsk- odontologiske fakultet har flere praksisordninger i samarbeid med helseinstitusjoner som viktig og obligatorisk del av sine studier. Det integrerte masterprogrammet i farmasi har obligatorisk ½ års praksis i utdanningen.

Bidrag fra Kontor for samfunnskontakt?

Kontor for samfunnskontakt har oversikt over viktige aktører i regionen, og har kontakt med ulike bransjeorganisasjoner og medlemsorganisasjoner som favner om mange medlemmer (for eksempel Bergen Næringsråd). Kontoret kan, der dette er ønskelig, legge til rette for møter med eksterne aktører for å selge inn ordning med praksisplasser. Kontoret kan også bidra med støtte til fagmiljøene i form av å holde oversikt over, og også koordinere noen av henvendelsene til eksterne aktører.

Tema til drøfting

- Hvilken type praksis kan være relevant i et akademisk bachelorstudium?
- Hva skal til for å få flere fagmiljøer til å opprette praksisemner?
- I hvilken grad og eventuelt på hvilken måte bør UiB organisere koordinering og drift av praksisordningene?
- Hvordan bør fagmiljøet følge opp studenter i praksis?
- Hvilke utfordringer kan slik praksisøkning medføre?

*Saken blir med dette lagt fram til Utdanningsutvalget til **drøfting***

TEE/BØ-G/ 13.02.2014

Ephorte: 2011/13679

Sak 11/14 Oppfølging av NOKUT-rapporten

Drøftingssak

Notat fra Studieadministrativ avdeling

Notat

Til: Universitetets utdanningsutvalg

Fra: Studieadministrativ avdeling

Møte: 12. mars 2014

Ephorte: 2011/13679

Bakgrunn

NOKUTs sakkyndige komité avla som kjent sin rapport etter institusjonsbesøk og gjennomgang av den tilsendte dokumentasjonen over kvalitetsarbeidet i januar, jf sak 4/14. NOKUTs styre har nå godkjent universitetets kvalitetssystem i møte 13. februar.

I saksfremstillingen til styremøtet kommer det frem at det er den sakkyndige komiteens vurdering at systemet for kvalitetssikring av utdanningen ved Universitetet i Bergen er tilfredsstillende i forhold til departementets forskrift og NOKUTs evalueringskriterier. Studentenes muligheter for medvirkning i systemet er vel ivaretatt. Komiteen ber universitetet vurdere å la systemet for kvalitetssikring av utdanningen også omfatte ph.d.-utdanningen, og oppfordrer institusjonen til å sørge for at midtveisevalueringene på ph.d.-programmet inneholder et innslag av dokumentasjon av reell progresjon i forhold til prosjektplan. Med hensyn til mastergradsprogrammet i farmasi har komiteen generelt et godt inntrykk av kvalitetsarbeidet, men fremmer et antall tilrådinger for ytterligere forbedring, bl.a. hva evaluering av studiets praksisperiode angår. Universitetet i Bergen hadde i sin uttalelse ingen merknader til den sakkyndige rapporten.

Siden kvalitetssikringssystemet nå formelt er godkjent, bør utvalget starte diskusjonen om hvordan den sakkyndige komiteens tilrådinger skal følges opp:

Komiteens råd om videre utvikling av kvalitetsarbeidet

Med utgangspunkt i de vurderinger som er gjort av systemet for kvalitetssikring av utdanningen ved Universitetet i Bergen, har komiteen følgende anbefalinger for videre utvikling av institusjonens kvalitetsarbeid:

- Universitetet bør se på om ikke kvalitetssikringssystemet også formelt bør omfatte ph.d.-utdanningen (tredje syklus). Når bl.a. emneevaluering og forskerutdanningsmelding allerede ligger inne som krav, fortøner det seg nærliggende å integrere forskerutdanningen i et samlet kvalitetssikringssystem.
- Påse at midtveisevalueringene inneholder et innslag av dokumentasjon av reell progresjon i forhold til prosjektplan (ph.d.- forskriftens bestemmelser om midtveisevaluering inneholder ikke dette i dag).
- Universitetet bør se på muligheten for å øke kapasiteten på kurs, seminarer og andre former for opplæring i veiledningspedagogikk for veiledere på alle nivåer.
- Komiteen anbefaler universitetet å vurdere en mer ensartet praksis mellom fakultetene med hensyn til organisering, roller, navn på organer og oppgavefordeling på forskerutdanningen.
- Institusjonen bør vurdere å stramme inn sin evalueringspraksis slik at det fastslås at emner og programmer der det nylig har skjedd store endringer blir evaluert raskere

enn etter de tre (emne) og fem (program) år som håndboka for kvalitetssikring i dag fastsetter.

- Komiteen anbefaler at institusjonen ser nærmere på både gjennomføringsgraden og forståelsen av programevalueringer, samt publiseringen av dem i kvalitetsdatabasen.
- Det bør gjennomføres en programevaluering ved det integrerte mastergradsprogrammet i farmasi i løpet av kort tid.
- Det bør vurderes å innføre to veiledere pr student som en fast ordning for det selvstendige arbeidet i mastergraden for studenter ved profesjonsutdanningen i farmasi.
- Institusjonen bør initiere en diskusjon med alle relevante parter om mulige løsninger for kvalitetssikring av praksisperioden for farmasistudenter.
- Universitetet bør vurdere om det skal være studentrepresentasjon i styringsgruppa for Senter for farmasi.
- Komiteen anbefaler institusjonen å vurdere nødvendigheten av å ha et såvidt stort innslag av toppledelse i styringsgruppa for Senter for farmasi.
- Komiteen vil anbefale at UiB vurderer å sette samme karakterkrav for opptak til alle institusjonens doktorgradsprogram.

Andre momenter

Når det gjelder farmasiutdanningen, er det verd å merke seg at komiteen er av den oppfatning at kvalitetssikringen av emner er vel ivaretatt gjennom emneevalueringene i kombinasjon med utdanningens særskilte semesterevaluering. Komiteen anbefaler at ordningen med semesterevalueringer også tas inn som en mulighet i kvalitetssikringshåndboka.

Når det gjelder ph.d. utdanningen, vurderer komiteen det slik at selv om forskerutdanningen ikke omfattes av institusjonens system for kvalitetssikring av utdanningen, så arbeides det likevel godt og systematisk med kvalitetssikring og kvalitetsutvikling av utdanningen. En viktig årsak til dette er de kvalitetssikringselementene som bygger på momenter fra kvalitetssikringshåndboka, som et fast system for emneevaluering og et tydelig format for den årlige forskerutdanningsmeldingen. Det blir også komiteens inntrykk at systemet med elektronisk framdriftsrapportering fungerer godt og har en viktig kvalitetssikrende funksjon.

Videre oppfølging

Utvalget bes med dette foreta en første drøfting over hvilke tiltakspunkt som bør gis prioritet, og eventuelt hvordan de best bør følges opp. Siden flere punkter angår forskerutdanningen, vil dette være tema i et fellesmøte mellom Forskningsutvalg

Sak 12/14 Endringer i rutiner for opptak

Drøftingssak

Notat fra Studieadministrativ avdeling

Notat

Til: Universitetets utdanningsutvalg

Fra: Studieadministrativ avdeling

Møte: 29. januar 2014

Ephorte: 2014/2722

Bakgrunn

I 2014 vil rutinene for opptak endres slik at fakultetene selv får ansvar for å fastsette tilbudstall i Nasjonal opptaksmodell (NOM). NOM omfatter opptaket til grunnutdanninger (bachelor, årsstudier, medisinstudiet og integrerte masterprogram) og blir gjennomført av Samordna opptak (SO). Et viktig mål er at prosessen skal resultere i et antall opptatte som står i forhold til studieplasser og opptaksrammer.

Universitetsstyret vedtar opptaksrammer årlig etter innspill fra fakultetenes utdanningsmeldinger og tilrådinger fra Universitetets utdanningsutvalg (jmf styresak 82/12 og UU-sak 59/13). Opptaksrammene angir hvor mange studieplasser som avsettes per program gjennom et fullt studieløp.

Det første skrittet i NOM-opptaket, er at det sentralt lages en plan for gjennomføring. Planen blir lagt fram for Utdanningsutvalget hver vår, og inneholder informasjon om viktige datoer, tidsfrister og beslutningsmyndighet i de ulike delene av opptaksprosessen.

De senere år har riktig dimensjonering av studietilbud og opptak blitt sterkt vektlagt. Dimensjonering av studietilbudene påvirker den vitenskapelige stabens arbeidsomfang og muligheten til oppfølging av studentene. Det ble derfor i 2011 gjennomført en bred prosess hvor fakultetene ble bedt om å vurdere opptaksrammene i lys av finansiering og undervisningskapasitet. Det ble også gjennomført dialogmøter mellom ledelse og fakulteter i forbindelse med dette arbeidet.

Et av resultatene av denne prosessen var at universitetsledelsen i større grad enn tidligere ble tettere koplet på beslutninger vedrørende tilbudstall gjennom de ulike delene av opptaket. For UiB har det i dette arbeidet vært et overordnet mål å ikke øke omfanget av studietilbud, og å ikke øke opptaket uten at studieplassene er fullfinansierte. Dette er i stor grad gjennomført.

I *Planer* for 2014, går det fram at det er en målsetting å flytte ansvaret for å treffe beslutninger knyttet til tilbudstall i opptaket, ut til fakultetene:

(...) Fakultetene vil i 2014 få en utvidet rolle i studentopptaket, ved at fakultetene selv vil stå ansvarlige for det antall tilbud som skal gis på de ulike studietilbudene gjennom hele opptaksprosessen. Det er en risiko for at fakultetene bruker økt handlingsrom i opptaket til å ta opp flere studenter enn de har fullfinansierte studieplasser til. Fakultetene må derfor selv utvikle tiltak for å sikre måloppnåelse.

Bakgrunnen for å gi fakultetene ansvaret for disse vurderingene, er at det blir vurdert som rimelig at ansvaret for denne typen vurderinger bør ligge der ansvaret for kostnadene knyttet til opptaket ligger. Konkret betyr dette at fakultetene får delegert den myndigheten som nå

har ligget sentralt, til å fastsette en øvre grense for tilbudstallene ved de ulike instituttene og å gjøre justeringer av tilbudstall for de ulike studieprogrammene der dette er nødvendig.

Føringer for opptaket i 2014

- **Virksomhetsmål og styringsparameter**

I styresak 7b/14 ble det vedtatt følgende virksomhetsmål for utdanning: "å tilby internasjonal anerkjent forskningsbasert utdanning med høy faglig kvalitet.

Følgende styringsparameter ble vedtatt:

- Forholdstall mellom fulltidsekvivalente studenter og vitenskapelig ansatte

Ved å øke opptakstallet uten samtidig å øke antallet vitenskapelig ansatte, blir styringsparameteret påvirket negativt. Det kan innebære at undervisningskravene for den enkelte ansatte blir økt, og tid til annen virksomhet (herunder forskning) blir redusert.

- **Føringer for måltall**

Kunnskapsdepartementet kan knytte krav om nivå på gjennomføring til enkelte utdanninger. Fram til nå har det vært knyttet aktivitetskrav til studiepoengproduksjon for medisin-, psykologi-, tannpleie og odontologiprogrammene. I statsbudsjettet og tildelingsbrevet for 2014 blir aktivitetskravene utvidet til også å gjelde for lektorutdanningene, farmasi og ernæring. Samtidig blir kravene knyttet til ferdige kandidater, ikke til studiepoengproduksjon. Kandidatmåltallene er beregnet ut fra gjennomsnittlig kandidatproduksjon 2010-2012 samt ny studieplassefinansiering i perioden.

For UiB er måltallene for de enkelte utdanninger, opptaksrammer og oppnådde kandidater 2013 slik:

	Mål	Kandidater 2013	Opptaksramme 2014
Ernæring	12	12	34
Farmasi	25	16	24
Medisin	156	139	160
Odontologi	45	37	48
Psykologi	72	74	80
Tannpleie	30	18	32
Lektor 5 år	20	20	90
PPU	103	78	180

For å sikre at kandidatmåltallene blir nådd, er det derfor særlig viktig å ha fokus på opptak og gjennomføring i disse studiene.

I årets tildelingsbrev står følgende: «Departementet legger til grunn som hovedregel at det ikke er hensiktsmessig å gi undervisningstilbud til grupper under 20 studenter. Laveste kandidatmåltall settes derfor til 20. For noen institusjoner med spesielle utfordringer med å oppnå minstekravet på 20 kandidater ber departementet om at det legges fram planer i Årsrapport for økning til 20 kandidater over en periode på tre år.»

I rektormøtet i januar 2014, ble denne formuleringen diskutert. På den bakgrunnen ble det besluttet at universitetene skal foreta en gjennomgang av antall program som har 20 eller færre studenter. På rektormøtet som er satt opp i juni 2014, ønsker universitetene å vurdere om det kan være hensiktsmessig å samarbeide om program der det er få studenter på det

enkelte universitet. Slik ønsker universitetene å ligge i forkant av eventuelle forslag til nedleggelse initiert fra departementet. Som en del av en slik vurdering vil det være nødvendig å ta høyde for universitetenes ansvar for gi tilbud i en bredde av fag der det ikke nødvendigvis er en samfunnsmessig etterspørsel på minimum 20 kandidater per år.

I et senere møte i utdanningsutvalget, legges det opp til en grundig diskusjon i saken. Til denne diskusjonen vil det foreligge en kvalitetssikret oversikt over hvilke program dette gjelder for UiB, både på lavere og høyere grad.

- **Retningslinjer for omallokering av studieplasser**

I opptaksprosessen kan fakultetene vedta mindre justeringer innen de vedtatte opptaksrammene. Ved omallokering av studieplasser internt på fakultetene, må det tas hensyn til at studieplassene skal dimensjoneres for hele studieløpet, og justeres i forhold til programmenes finansieringskategori, jmf UU-sak 3/12 som følger som vedlegg 1.

Generelt anbefales fakultetene å *ikke* omfordele plasser under søknads- og opptaksprosessen. Opptaksrammene er vedtatt av universitetsstyret og publisert i Samordna Opptak og i søkerinformasjon i søkerhåndbok, brosjyrer og på internett. I den grad det er behov for omfordeling, anbefales fakultetene å fordele plasser mellom program med lik lengde og finansiering.

- **Opptaksrammer vedtatt av universitetsstyret**

Universitetsstyret fattet følgende vedtak i sak 82/13 angående fordeling av studieplasser:

4. Det utlyses 3860 studieplasser i Samordna opptak, 1010 plasser i toårig masterprogram og 367 plasser i særskilte lokale opptak for studieåret 2014/2015, med følgende fordeling:

Opptaksrammer for studier utlyst i Samordna opptak 2014/2015:

Fakultet	Opptaksramme
Det humanistiske fakultet	989
Det juridiske fakultet	389
Det medisinsk- odontologiske fakultet	298
Det matematisk-naturvitenskapelige fakultet	704
Det psykologiske fakultet	520
Det samfunnsvitenskapelige fakultet	960
Totalt	3860

Opptaksrammer for det enkelte program er vedtatt av Utdanningsutvalget og angitt i vedlegg 2.

Momenter til drøfting

Med bakgrunn i dette blir spørsmålet hvordan det er hensiktsmessig å legge opp prosessen rundt opptaket, herunder hvem som gjør ulike vurderinger, på hvilket tidspunkt og ut ifra hvilke kriterier.

Tidligere har sentralledelsen gjort vurderinger og fastsatt antall tilbud per fakultet. Fakultetet står nå fritt til å fastsette dette og antall tilbud per program, men må gjøres slik at rammene gitt av styret opprettholdes.

- Kriterier/ prinsipper:

De kriterier som har ligget til grunn for sentralledelsen har vært:

- Ledelsesforankring
- Fullfinansiering av studieplasser
- Sikre studier med aktivitetskrav
- Å holde studenttallet stabilt
- Opptaksramme= antall møtte medio august
- Kvalitet

Noen fakultet har utarbeidet egne kriterier og prinsipper for ledelsen i vurderingene av fordeling av studieplasser gjennom opptaket. For eksempel utarbeider SV-fakultetet hvert år, i forbindelse med opptakene, en sak til fakultetsstyret der det blir orientert om rammene for opptaket, søknadstall og viktige datoer i opptaket. Fram til og med opptaket for 2010/2011, da ansvaret for vurderingene som ble gjort i løpet av opptaksprosessen lå til fakultetene, inneholdt dette dokumentet også informasjon om hvem som var beslutningstakere i de ulike delene av prosessen. Vi viser til vedlegg 3 for nærmere informasjon om dette.

Vi anbefaler at fakultetene i forbindelse med opptaket utarbeider en oversikt over viktige milepæler og klargjøring av ansvarsforhold i tilknytning til disse.

- Tidsplan:

Viktige beslutninger for ledelsen for å sikre riktig dimensjonering av opptaket er:

- I forbindelse med:
 - o 1. prøveopptak, dato: 8. juli
 - o 2. prøveopptak, dato: 11. juli
 - o Hovedopptak, dato: 15. juli
 - o Etterfyllingsopptak: perioden: 5.august - 9. september.

I prinsippet betyr delegasjon av myndighet til å fatte beslutninger om tilbudstall, fra institusjonsledelsen til fakultetene, at risikoen for å påta seg eventuelle kostnader knyttet til å ta opp flere studenter enn det en har fullfinansierte studieplasser til, flyttes fra institusjonsledelsen til fakultetet. Fakulteter som tar opp studenter utover finansieringsgrunnlaget, vil dermed ha ansvar for å dokumentere hvordan kvaliteten for studentene vil bli ivaretatt.

Saken legges med dette fram for Utdanningsutvalget for **drøfting**

TOVST/BJUB/13.02.14

Vedlegg 1: UU-sak 3/12

Notat

Til: Universitetets utdanningsutvalg

Fra: Studieadministrativ avdeling

Møte: 09.02.2012

Sak: Opptakstrammer og intern fordeling av studieplasser

Saksnr. i Ephorte

Bakgrunn

Handlingsromsutvalget satte dimensjonering av utdanningstilbudet på dagsorden i 2010, ved å påvise en skjevhet mellom faktiske studenttall og studieplassfinansiering. Dette var utgangspunkt for en større gjennomgang av kostnader, kapasitet og opptakspraksis ved UiB høsten 2010.

Opptakstrammer påvirker studenttallet på studieprogrammene. Rammene skal settes ut fra kapasitet og ressurser til undervisning, veiledning og vurdering. UiBs kvalitetshåndbok fastsetter årlige rutiner knyttet til dimensjonering og opptakstrammer. Likevel kan det oppstå situasjoner der fakultetene melder inn ønsker om omfordeling av opptakstrammer utenfor årshjulet. I 2011 meldte to fakultet (HF og Psykologi) inn ønsker om omfordeling mellom programmer i umiddelbar forkant av utlysning i samordna opptak. Innspillene reiste problemstillinger knyttet til dimensjonering, spesielt i forhold til situasjoner der omorganisering kan medføre uintendert økning i studenttallet og ressursbruken på undervisning over tid.

Prosessen i 2010, og erfaringer fra den årlige utlysningen av studietilbud i Samordna opptak, viser at det er behov for sterkere oppmerksomhet omkring problematikken, spesielt knyttet til langsiktige konsekvenser for utviklingen i studenttallet. Dette notatet søker å skissere enkelte modeller for dimensjonering av studieplasser og rutiner knyttet til endringer i opptakstrammer ved UiB.

Kunnskapsdepartementets studieplassfinansiering

En studieplass kan defineres som en rett til å fullføre et bestemt studieløp.

Opptakstrammer angir hvor mange studieplasser som blir lyst ut for hvert opptak.

Dimensjonerte studieplasser kan brukes som en betegnelse for hvor mange studenter en institusjon teoretisk skal ha, ut fra kombinasjonen av opptakstrammer og lengde på de ulike studieløpene. Det faktiske opptaket og det reelle studenttallet påvirkes også av svingninger i søkertall frafall, tid for fullføring og andre faktorer, og vil avvike fra dimensjonert opptak (opptakstrammer) og studieplasser.

Finansiering av den ordinære utdanningsvirksomheten er i sin helhet knyttet til årlige bevilgninger fra staten. Kunnskapsdepartementets bevilgninger til institusjonenes utdanningsvirksomhet består av en basiskomponent (60% av studieplasskostnaden), og en resultatkomponent (40% av studieplasskostnaden). Resultatkomponenten er avhengig av avlagte studiepoeng, og gir derfor ikke effekt før studiepoengene er avlagt. Til sammen skal bevilgningen dekke et antall studieplasser i ulike kostnadskategorier. Større avvik fra denne rammen fører til overforbruk av ressurser til studieformål, eller ledig kapasitet grunnet for få

studenter på fagene (og dermed svak ressursutnyttelse). Studenttallet bør derfor i størst mulig grad samsvare med bevilgningene fra Kunnskapsdepartementet. Dersom en institusjon har flere studenter enn den er dimensjonert for, vil «overskuddet» av studenter kun finansieres av resultatkomponenten i finansieringsordningen.

Sammen med opptaksrammene, definerer lengden på de tilknyttede studieløpene det totale antallet dimensjonerte studieplasser for en institusjon. Dette er et viktig utgangspunkt for fordeling og omfordeling av opptaksrammer (og dermed studieplasser). KD tildeler nye studieplasser med en bestemt kombinasjon av finansieringskategori og studieløp, der en studieplassestildeling tilsvarer ett opptak for hvert år i studieløpet bevilgningen er definert for. Nye, «frie» plasser (plasser som ikke er øremerket bestemte fag og program av KD) ble i 2011 plassert i kategori D med oppbyggingstid på fire år. En fri plass tilsvarer dermed kr. 69000 i basisbevilgning for hvert nytt "kull" i studieløpet, pluss inntekter fra studiepoengproduksjon (46000 for seksti studiepoeng i et program plassert i kategori D). Etter tre år tilsvarer bevilgningen for en studieplass en økning på kr. 207000 i årlige bevilgninger til basisfinansieringen, og sammen med full uttelling for studiepoengproduksjon i kategori D gir dette en total potensiell økning i bevilgningen på kr 350.000,- ut fra beløpene for 2011. Finansieringen for nye studieplasser i 2011 skal være tilpasset årlige kostnader ved for eksempel masterutdanninger i humaniora og samfunnsfag (se DBH for dokumentasjon, <http://dbh.nsd.uib.no/dokumentasjon/kategorier.action>).

Dimensjonering ved UiB

Opptaksrammenes betydning for fagenes ressursituasjon gjør at UiB har nedfelt i kvalitetshåndboka at fakultetenes opptaksrammer for neste kalenderår skal planlegges for hvert studieprogram og meldes inn gjennom utdanningsmeldinga 15 april, sammen med forslag til endringer i studietilbud.

Forslag om endringer saksbehandles av Studieadministrativ avdeling og legges frem for utdanningsutvalget, vanligvis i oktober/november. Utdanningsutvalgets vedtak ligger til grunn for vedtaksforslag til universitetsstyrets siste ordinære møte før innmeldingsfrist til Samordna opptak 1. desember.

Tidsrammen er viktig av flere grunner:

- Endringer i dimensjonering av studietilbudet har økonomiske konsekvenser. Tidsrammene sammenfaller med budsjettprosessen, slik at eventuelle nye satsinger og omprioriteringer kan spilles inn allerede ved oppstart av budsjettarbeidet i mai/juni.
- Tidsrammene gir fakultetene et halvt år fra innmelding i utdanningsmeldingen til endelig framlegg av vedtaksforslag til UU og universitetsstyret. Dette gir fakultetene mulighet for å videreutvikle planer og respondere på innspill i UUs og universitetsstyrets behandling av utdanningsmeldingen.
- Tidsrammen skal sikre at langsiktige strategiske vurderinger legges til grunn for dimensjonering av utdanningsvirksomheten, og at styrende organer kan foreta reelle vurderinger av endringsforslag opp mot kvalitetskrav og ressursituasjon.

I situasjoner der eksterne aktører legger føringer på prosessen, kan årsplanen avvikes. Dette kan skje ved ekstraordinære studieplasseendringer eller andre instruksjoner fra KD, etablering og avvikling av videreutdanningstilbud i samarbeid med aktører i arbeids- og samfunnsliv, eller ved utvikling av samarbeid om utdanningstilbud med andre institusjoner, vanligvis i form av fellesgrader eller felles studieprogram.

Endringer i opptaksrammer

Ved forslag om endringer i intern allokering av opptaksrammer, skal det særlig tas hensyn til kravet om at antall fullfinansierte studieplasser totalt skal være konstant, under forutsetning av at fakultetenes studieplassfinansiering er uendret.

I tilfelle studieplassendringer fra KD, må universitetsstyret og fakultetene bestemme fordeling av endringene til studieprogram. Fakultetenes årlige vurderinger av programomfang og tilbud, studentstatistikk og strategiske prioriteringer i utdanningsmeldingen, kan også føre til ønske om justering av eksisterende studieplassfordelinger. Eksisterende studieplassfordelinger justeres ved å endre opptaksrammene, men må planlegges slik at det totale ressursbehovet ikke økes. Ved endring av opptaksrammene må en ta utgangspunkt i at ressurser til undervisning og vurdering ligger fast. En forutsetning er at det tas hensyn til kapasitet til undervisning og vurdering i berørte fag. Endring i opptaksrammene må planlegges slik at den totale ressursbruken forblir konstant, enten ved at totalt antall studieplasser holdes konstant innen samme finansieringskategori, eller ved at antall studieplasser justeres i forhold til kostnadsnivået i utdanningsløpene. Med totalt antall studieplasser skal det her forstås summen av dimensjonerte plasser over alle samtidige kull i et studieløp (uavhengig av det faktiske studenttallet i studiet).

Ved fastsettelse av opptaksrammer er det viktig å ta utgangspunkt i at studieplassene skal dimensjoneres for hele studieløpet. Studieløp på over ett år medfører en økning i dimensjonerte studieplasser likt opptaksrammen * antall år i studieløpet. En opptaksramme på ti plasser i et treårig bachelorprogram vil etter tre år akkumuleres til totalt 30 dimensjonerte studieplasser fordelt på tre kull. Opprettelse av plasser til et integrert masterprogram vil fases inn over fem år, slik at en opptaksramme på 10 vil medføre 50 dimensjonerte plasser etter fem år. I praksis vil frafall trekke det reelle studenttallet ned, mens forsinkelser i studieløpene vil trekke studenttallet opp.

Eksempel: Et nyopprettet fakultet har seks studieprogram: et årsstudium, en toårig master, en treårig bachelor, en fireårig bachelor, en integrert master og et profesjonsstudium på seks år. Alle programmer er dimensjonert for opptak av 10 studenter i året. I år 1 vil fakultetet ha 60 studenter. Studenttallet vil øke inntil alle studieløp er innfaset, slik at det dimensjonerte studenttallet etter seks år vil være 210.

Tabell 1 Oppfylld av studieplasser over tid

Opptaksramme: 10 studenter på alle program							
År	Års-studie	Master to år	Bachelor tre år	Bachelor fire år	Master fem år	Profesjon seks år	Totalt studenttall
1	10	10	10	10	10	10	60
2	10	20	20	20	20	20	110
3	10	20	30	30	30	30	150
4	10	20	30	40	40	40	180
5	10	20	30	40	50	50	200
6	10	20	30	40	50	60	210

Ved omfordeling mellom studieprogram med studieløp av ulik lengde, må flerårige effekter beregnes. Dersom omfordelingen skjer fra kortere til lengre studieløp, må opptaksrammen til programmet som avgir plasser reduseres over lengden til studieløpet på programmet som mottar plasser. Ettersom kullene i programmet som mottar økte opptaksrammer går videre til påfølgende studieår, vil det totale antall studieplasser i programmet øke kumulativt over lengden på studieløpet. For å holde plassene ved fakultetet konstant, må altså plasser på andre programmer reduseres tilsvarende.

Eksempel: Et fakultet har to studieprogram. Program A er et årsstudium, program B er et treårig bachelorprogram. Begge har opptaksramme på 50. Fakultetet ønsker å øke opptaksrammen på bachelorprogrammet med 10 plasser, og ta plassene fra årsstudiet. Omfordelingen betyr at totalt antall studieplasser ved bachelorstudiet øker for hvert opptak over tre år.

Tabell 2 Flytte studieplasser, fast opptaksramme

År	Program A	Program B: BA, 3 år			Studieplasser totalt, BA	Studieplasser totalt
	Årsstudium	1. år	2. år	3. år		
0	50	50	50	50	150	200
1	40	60	50	50	160	200
2	40	60	60	50	170	210
3	40	60	60	60	180	220

Hvis en planlegger å flytte ti studieplasser fra årsstudiet, og så holde opptaket konstant, vil det innebære at totalt antall dimensjonerte studieplasser *øker* etter to og tre år, ettersom ny opptaksramme får innvirkning på hvert kull.

For å holde totalt antall studieplasser konstant, må omfordelingen av studieplasser i eksempelet måtte gå over tre år, der antall studieplasser på årsstudiet blir gradvis redusert for å veie opp for økt antall studieplasser i bachelorprogrammet:

Tabell 3 Flytte studieplasser, opptaksramme justert over studieløpet

År	Program A	Program B: BA, 3 år			Studieplasser totalt, BA	Studieplasser totalt
	Årsstudium	1. år	2. år	3. år		
0	50	50	50	50	150	200
1	40	60	50	50	160	200
2	30	60	60	50	170	200
3	20	60	60	60	180	200

For å holde totalt antall dimensjonerte studieplasser konstant ved omfordeling av plasser mellom program med ulik lengde, må en altså planlegge for en prosess med gradvis justering av opptaksrammene. Rammene må justeres et antall år likt lengden for det største studieprogrammet.

En formel for å beregne opptaksrammer finnes i vedlegg 1.

Finansieringskategorier

I noen tilfeller ønsker en å omprioritere mellom programmer med ulik innplassering i KDs kostnadskategorier, for eksempel ved å øke opptaket til master og redusere for bachelor. Dersom en i et slikt tilfelle ikke tar hensyn til forskjellen i kostnader vil den totale

ressursbruken til utdanning øke, mens fakultetenes «basisbevilgning» normalt vil være konstant¹.

Tabell 4 KDs kostnadskategorier 2012

Kategori	Veiefaktor	Beløp
A	4,0	328 000
B	3,0	248 000
C	2,0	168 000
D	1,4	118 000

For å justere for forskjell i kostnadsnivå, må endringer i opptaksrammer veies mot forholdet mellom kostnadsnivå i programmet som mottar studieplasser, og kostnadsnivå i programmet som avgir plasser. KDs kostnadskategorier benyttes som estimat på reelle kostnader.

Kostnadskategoriene endres årlig, men forholdet mellom dem er relativt konstant – en studieplass i kategori A (medisin, odontologi) er beregnet til fire ganger kostnaden til programmer i kategori F (for

eksempel bachelor i SV- og HF-fag), jmf tabell 4.

Eksempel: et fakultet ønsker å øke opptaket på et masterprogram i kostnadskategori C med fem plasser. Plassene skal tas fra et bachelorprogram i kategori E. Hvert av fagene har i utgangspunktet en opptaksramme på 20 plasser.

Ut fra eksempelet foran, ville en justert ned opptaksrammen for bachelor med fem plasser i to år. Effekten vil være at den totale kostnaden går opp, uten at inntektene øker tilsvarende, ettersom bare 40% av inntektene er knyttet til studiepoengproduksjon.

For å justere for kostnadsforskjellen kan en multiplisere antall plasser flyttet opp til master, med forholdet mellom kostnadskategoriene E/C:

Antall plasser på bachelor = $20 - (5 * 2.0 / 1.2) = 12$

Tabell 5 Justering for kostnadsforskjeller

	Kostnad per plass	Opptaksramme utgangspunkt	Økning, fire plasser på master	
			Uveid	Veid
Bachelor, kategori E	102 000	20	15	12
Master, kategori C	168 000	20	25	25
Total kostnad		2 700 000	2 964 000	2 700 000

Konsekvenser av økning på lavere studienivå

¹. Konsekvensen for ressursituasjonen modereres ved at inntekter fra studiepoengproduksjon vil øke (siden disse vil være knyttet til masterprogram med bedre finansiering), men resultatbasert finansiering dekker bare 40% av kostnadene ved studieplassen.

Dersom en ønsker å justere opp opptaket på lavere nivå, vil antallet ferdige kandidater etter hvert stige i tråd med økningen i opptaksrammen. En må da vurdere om det er behov for å øke opptaket til masterprogrammene igjen.

Modererende faktorer

I drøftingen over har vi forholdt oss til rent teoretiske størrelser som «dimensjonerte studieplasser» i forhold til opptaksrammer. Utviklingen i studenttallet i ulike kull, og total ressursituasjon, bestemmes ikke av opptak alene. Faktiske studenttall vil variere bl.a. ut fra frafall (reduksjon i studenttallet i forhold til dimensjonerte studieplasser) og forsinkelser i studieløpet (som gir en økning i studenttallet i forhold til dimensjonert). Fakultetenes opptak forholder seg ikke 100% til opptaksrammen – overbooking er normalt for å veie opp for frafall, før og etter semesterstart.

Ved å forholde seg strengt til et mål om å holde ressursituasjonen og totalt antall studieplasser uendret, vil en kunne komme i en situasjon der institusjonens totale opptaksrammer blir redusert grunnet oppskalering av programmer med lengre studieløp. I tildelingsbrevet for 2011 gjorde Kunnskapsdepartementet det klart at det ville iverksettes sanksjoner dersom ikke økt studieplassfinansiering ble knyttet direkte til økning i opptatte studenter.

Strategiske vurderinger kan tilsi at en ønsker å øke omfanget av tilbud innenfor enkelte utdanninger, uten at det skal gå ut over andre. Dette kan være basert på etterspørsel etter kompetanse i samfunnet, endret ledelsesfokus eller andre forhold.

I det generelle tilfellet er det likevel nødvendig å planlegge ut fra opptaksrammer, dimensjonerte studieplasser og kostnadsvurderinger. Særskilte vurderinger i dimensjoneringsammenheng må være basert på grundig analyse av foreliggende data på studietilbudene, eller godt begrunnede strategiske vurderinger.

Oppfølging

SA arbeider ut fra følgende årshjul i forbindelse med dimensjonering:

- Utsending av datamateriale for utdanningsmeldinger (februar)
- Instituttens utdanningsmeldinger (mars/april, vedtas av fakultetene)
- Fakultetenes utdanningsmeldinger (15. april)
- UiBs utdanningsmelding (mai)
- Innspill til budsjettprosess (juni)
- Tilbakemelding til fakulteter fra SA ang. dimensjonering (juni) (ny)
- Samordna opptak (juli, august)
- Budsjettinnspill (september)
- Dokumentasjon for nye studieprogram i form av ferdige studieplaner, budsjettberegninger o.a. oversendes SA (15. oktober)
- Styringsdialog, fakulteter og institutt
- Universitetsstyrets budsjettbehandling (oktober/november)
- Dimensjonering av studietilbudet, Innmelding til Samordna opptak (styresak, desember)
- Budsjettvedtak for kommende år, og overordnede prioriteringer på lengre sikt (styresak, desember)
- Bestilling og mal for utdanningsmelding til fakultetene (januar)

Saken legges med dette fram for utvalget til orientering

BJUB/16.01.2012

Vedlegg: beregning av opptaksrammer

For et gitt år vil endringen i opptaksrammer på programmene som avgir plasser kunne beregnes med følgende formel:

Hvis

a=program som avgir plasser

b=program som mottar plasser

x=endring i opptaksramme, program b

y=lengde i studieløp, program b

k=antall år fra startpunkt 0 (0-y),

får vi at

$$a_k = a_0 - (kx)$$

I eksempelet over får vi at for år 3 (k=3) vil opptaksrammen for program a (årsstudiet) være $50 - (3 \cdot 10) = 20$.

Ved omfordeling mellom programmer i ulike finansieringskategorier, må antallet plasser justeres slik at total studieplassefinansiering blir lik.

Ved justering av antall bachelorplasser, bør fakultetene beregne konsekvenser i forhold til senere behov for justering i opptaksrammer på masterstudier.

Vedlegg 2: Opptaksrammer

Det humanistiske fakultet – studietilbud og opptaksrammer

Samordna opptak

	2013-2014	2014-2015
Bachelorprogram	711	699
BAHF-ALLV	45	50
BAHF-ARAB	10	8
BAHF-ARK	45	40
BAHF-DIKUL	30	36
BAHF-ENG	65	65
BAHF-FILO	35	35
BAHF-FRAN	15	13
BAHF-GRE	5	5
BAHF-HIS	112	112
BAHF-ITAL	10	8
BAHF-JAP	25	25
BAHF-KIN	20	0
BAHF-KJØNN	15	15
BAHF-KUN	40	40
BAHF-KUVI	25	25
BAHF-LAT	5	5
BAHF-NORD	25	25
BAHF-RELV	30	30
BAHF-RET	20	22
BAHF-RUSS	20	18
BAHF-SPIK	35	30
BAHF-SPLA	40	40
BAHF-SPRKV	5	20
BAHF-TEAT	22	20
BAHF-TYS	12	12
Mastergrad 5 år	72	72
MAHF-INMUT	12	12
MAHF-LÆFR	28	28
MAHF-LÆNO	32	32
Årsstudium	206	206
ÅRHF-ENG	20	20
ÅRHF-FILO	15	10
ÅRHF-FRAN	5	5
ÅRHF-HIS	40	40
ÅRHF-KUN	30	25
ÅRHF-NOR	20	35
ÅRHF-NORAN	20	15

ÅRHF-RELV	30	30
ÅRHF-SPLA	20	20
ÅRHF-TYS	6	6
Opptaksramme	989	977

Program på lavere nivå med lokale opptak

	2 013-2014	2014-2015
BAHF-MUS	25	25
NORUT	80	80
PPU-MUS	10	10
Opptaksramme	115	115

Masterprogram

	2013-2014	2014-2015
Mastergrad 2 år	221	221
MAHF-ARAB	4	3
MAHF-ARK	13	13
MAHF-DASP	5	5
MAHF-DIKUL	10	10
MAHF-ENG	20	20
MAHF-FILO	10	10
MAHF-FRAN	5	5
MAHF-GRE	2	2
MAHF-HIS	40	40
MAHF-ITAL	5	5
MAHF-KUN	8	8
MAHF-KUVI	5	5
MAHF-LAT	2	2
MAHF-LING	5	5
MAHF-LITT	15	15
MAHF-MUUT	12	12
MAHF-NOFI	5	3
MAHF-NORD	10	13
MAHF-REG	10	10
MAHF-RELV	10	10
MAHF-RUSS	5	5
MAHF-SPLA	10	10
MAHF-TEAT	5	5
MAHF-TYS	5	5
Erfaringsbasert master 1,5-2 år	34	34
VID-MAUENG	17	17
VID-MAUNOR	17	17
Opptaksramme	255	255

Det juridiske fakultet

Samordna opptak

	2013-2014	2014-2015
Mastergrad 5 år		
MAJUR	389	389

Det matematisk-naturvitenskapelige fakultet

Samordna opptak

	2013- 2014	2014-2015
Bachelorstudium	595	595
BAMN-BIO	85	85
BAMN-DTEK	50	50
BAMN-DVIT	20	20
BAMN-GEOF	30	30
BAMN-GEOV	95	95
BAMN-HAV	15	15
BAMN-KJEM	40	40
BAMN-MATF	45	0
BA matematikk	0	10
BA matematikk for industri og teknologi	0	15
BA statistikk	0	10
BAMN-MOL	40	40
BAMN-NANO	20	20
BAMN-PHYS	45	45
BAMN-PTEK	60	60
BATF-IMØ	20	20
BATF-MIRE	24	24
Mastergrad 5 år	40	40
MAMN-FISK	10	10
MAMN-LÆRE	30	30
Profesjonsstudium i aktuarfag	0	10
Årsstudium	75	75
ÅRMN	75	75
Opptaksramme	704	704

Masterprogram

	2013-2014	2014-2015
Mastergrad 2 år		
JMAMN-BAS	3	3
JMAMN-MCLI	3	3
MAMN-BIO	12	53
MAMN-ENERG	10	10
<i>MAMN-FIFO</i>	9	0
MAMN-GEOF	12	12
MAMN-GEOV	50	50
<i>MAMN-HAV</i>	12	0
MAMN-INF	10	10
MAMN-KJEM	25	25
MAMN-MAB	10	10
<i>MAMN-MAR</i>	10	0
MAMN-MAT	8	8
MAMN-MOL	22	22

MAMN-NANO	10	10
MAMN-NU	10	0
MAMN-PETR	18	18
MAMN-PHYS	23	23
MAMN-PRO	13	13
MAMN-PROG	15	15
MAMN-STAT	12	11
Mastergrad erfaringsbasert 1,5-2 år		
VID-MAUMAT	8	8
Total		
Opptaksramme	297	297

Det medisinsk-odontologiske fakultet

Samordna opptak

	2013-2014	2014-2015
Bachelorstudium	66	66
BAMD-NUHUM	34	34
BAOD-TANNP	32	32
Mastergrad 5 år	72	72
MAOD-ODONT	48	48
MATF-FARM	24	24
Profesjonsstudium, høyere grad	160	160
PRMEDISIN	160	160
Opptaksramme	298	298

Masterprogram

	2013-2014	2014-2015
Mastergrad 2 år	150	157*
MAMD-FYST	0	15
MAMD-GENV	20	10
MAMD-INTH	30	20
MAMD-MANT	25	24
MAMD-MEDBI	15	28
MAMD-NUCLI	20	15
MAMD-NUHUM	5	20
MAMD-RAB	15	5
MAMD-SYK	5	15
MAOD-ORAL	15	5
Erfaringsbasert master 1 1/2 år	0	0
MATF-HEVID	0*	80**
Opptaksramme	105	105

* Fakultetets disponering av plasser på de 2-årige masterprogrammene for opptaket 2014-2015 presenteres i denne tabellen som en forventet øvre ramme for hvert program. Differansen mellom den vedtatte opptaksrammen og sum for angitt ramme i det enkelte program vil kunne utliknes i selve opptakssammenhengen (antall møtt). For programmene MAMD-GENV og MAMD-MANT gjøres det opptak hvert annet år, dette gjør at antall studenter varierer fra år til år.. MAMD-MANT har finansiering på 24 studenter, derfor er tallet justert ned fra 30 til 24. For MAMD-MEDBI er tallet økt fra 25 til 28, fordi studieretningen Biomedical Image Sciences har vært for lavt justert.

** Modulbasert opptak, 100% eksternfinansiert, regnes ikke inn i total opptaksramme.

Det psykologiske fakultet

Samordna opptak

Nedgang på 70 plasser i årsstudiet jmf økning i opptaksramme på bachelorprogram 2012 og master 2013.

	2013-2014	2014-2015
Bachelorstudium	200	200
BAPS-AOP	60	60
BAPS-PED	40	40
BAPS-PSYK	60	60
BATF-HEFR	40	40
Årsstudium	390	390
ÅRPS	390	320
Opptaksramme	590	520

Program med lokale opptak

	2013-2014	2014-2015
PRPSYK	80	80
PRAPED	180	180
Opptaksramme	260	260

Masterprogram

	2013-2014	2014-2015
Mastergrad 2 år	113	80
MAPS-PSYK	20	20
MAPS-BARN	15	0
MAPS-GAD	18	0
MAPS-LOG06	20	20
MAPS-PED	20	0
MAPS-HEFR	20	0
MPHEPRO	0	20
MAPS-PEDIK	0	20
Opptaksramme	99	99

Programmene har opptak annethvert år, bortsett fra logopedi og psykologi som har årlige opptak. I gjennomsnitt over to år skal opptaksrammen speile styrets studieplasstildeling. Seks programmer hadde opptak i 2013, fire lyser ut plasser for opptak i 2014. IKT-basert pedagogikk (MAPS-PEDIK) er et deltidsstudium med 50% progresjon. To av programmene har store andeler kvotestudenter og selvfinansierende utenlandske studenter.

Det samfunnsvitenskapelige fakultet

Samordna optak

	2013-2014	2014-2015
Bachelorstudium	761	761
BASV-AORG	73	73
BASV-EUR	30	30
BASV-FILM	22	22
BASV-GEOG	50	50
BASV-IKT	20	20
BASV-INFO	50	50
BASV-JOURN	22	22
BASV-KOGNI	22	22
BASV-MEVI	58	58
BASV-NYMED	20	20
BASV-POLØK	20	20
BASV-SANT	77	77
BASV-SAPO	87	87
BASV-SOS	80	80
BASV-SØK	70	70
BASV-UTVIK	60	60
Mastergrad 5 år	22	22
PROF-SØK	22	22
Årsstudium	177	177
ÅRSV-AORG	23	23
ÅRSV-GEOG	20	20
ÅRSV-INFO	12	12
ÅRSV-MEVI	20	20
ÅRSV-SANT	20	20
ÅRSV-SAPO	20	20
ÅRSV-SOS	22	22
ÅRSV-SØK	20	20
ÅRSV-UTVIK	20	20
Opptaksramme	960	960

Masterprogram

	2013-2014	2014-2015
Mastergrad 2 år		
MASV-AORG	20	19
MASV-SAPO	30	28
MASV-SOS	15	14
MASV-SANT	20	19
MASV-PUBAD	10	10
MASV-GEOG	23	21
MASV-MEHA	10	9
MASV-SYSDY	20	19
MASV-SØK	50	46
MASV-INFO	22	19
MASV-MEVI	35	33
MASV-SADE	0	18
JMASV-SYSD*		
Opptaksramme	255	255

Opptak via partneruniversitet.

Vedlegg 3: opptakstrammer til lavere grad studieåret 2010/2011

Universitetet i Bergen
Styret for Det samfunnsvitenskapelige fakultet

Sak nr.: 2007/14791

Fak.sak: 17/2010

Møte: 08.06.10

Opptakstrammer til lavere grad studieåret 2010/ 2011

Vi vil i det følgende orientere om fakultetets tildelte opptakstrammer på lavere grad og søkergrunnlaget for opptaket til det kommende studieåret. I saken redegjøres det for hvordan fakultetet vil prioritere antall tilbud som gis til det enkelte studiet når resultatene fra prøveopptaket er kjent.

Fakultetets opptakstrammer på lavere grad

Sak om dimensjonering av studieplasser for 2010 ble lagt frem for fakultetsstyret i møte 15.12.2009. Årshjulet for kvalitetssikringssystemet ved UiB legger opp til at justering av opptakstrammene for det enkelte studietilbud skal skje i forbindelse med den årlige utdanningsmeldingen. Fakultetet kan dermed ikke foreta vesentlige justeringer i opptakstrammene i forbindelse med sommeropptaket.

Utdanningsutvalget (UU) behandlet i møte 30. september 2009 fakultetenes søknader om endring i studieprogramporteføljen, og utvalgets innstilling ble lagt frem for Universitetsstyret (UST) 29. oktober. Det samfunnsvitenskapelige fakultet fikk tildelt en opptakstramme på 915 studieplasser på lavere grad (sak 09/13558).

Vurdering av søkergrunnlag for opptak til lavere grad studieåret 2010/2011

Tabellen under viser primærsøkertallene¹ i Samordna Opptak (SO) for det kommende studieåret. Den viser at vi har 1887 søkere med SV-fakultetet som første prioritet mot 2063 i 2009, fordelt på de ulike studieprogrammene. Dette er en reduksjon av antall søkere på 8,5% for SV-fakultetet. Det er likevel noe høyere enn i 2008, da vi hadde 1839 søkere.

Den største nedgangen har vi hatt på informasjons- og mediefag, med en nedgang på 96 søkere til bachelorprogrammet i film og tv-produksjon. I og med at det fortsatt er 11.1 primærsøkere pr studieplass på dette programmet, kan dette sees som en sunn justering som følge av et presset arbeidsmarked. Videre har vi hatt en nedgang på 26 søkere til bachelorprogrammet i informasjons- og kommunikasjonsteknologi, en nedgang på 17 søkere til bachelorprogrammet i sosialantropologi og en nedgang på 11 søkere til bachelorprogrammet i utviklingsstudier. Nedleggelsen av bachelorprogrammet i offentlig organisering og ledelse førte til en nedgang i søkermassen på 24 søkere, og det ble frigitt 20 studieplasser som ble omfordelt på

¹ Primærsøkere er de av søkerne som har satt vårt studieprogram som første prioritet i Samordna Opptak. Den totale søkermassen er vesentlig større og fakultetet rekrutterer også søkere som har andre studier som første prioritet.

bakgrunn av antall primærsøkere, antall tilbud gitt og faktisk fremmøtte studenter til de enkelte studieprogram. De øvrige bachelorprogrammene har hatt liten endring i søkerantallet.

På årsstudiene har vi hatt en nedgang på totalt 43 søkere. Dette var en naturlig nedgang i og med at vi har endret rekrutteringsmaterialet for å unngå å få studenter som kommer rett fra videregående inn på dette studiet.

Studieprogram	Plasser 2010	Plasser 2009	Søkere 2010	Søkere 2009	Søker/ studieplass 2010	Søker/ studieplass 2009
Det samfunnsvitenskapelige fakultet						
Informasjons- og kommunikasjonsteknologi	20	20	23	49	1,2	2,7
Informasjonsvitenskap, årsstudium	20	20	9	23	0,5	1,1
Informasjonsvitenskap	50	50	73	77	1,5	1,5
Kognitiv vitenskap	20	20	59	57	3,0	2,7
Film- og TV-produksjon	20	20	194	289	9,7	14,3
Journalistikk	20	20	221	235	11,1	11,7
Medievitenskap, årsstudium	20	20	45	36	2,3	2,0
Medievitenskap	59	50	80	93	1,4	1,6
Nye medier	20	20	32	40	1,6	2,0
Administrasjon og organisasjonsvitenskap	75	70	93	66	1,2	0,9
Administrasjon og organisasjonsvitenskap, årsstudium	20	20	51	53	2,6	
Geografi	50	50	49	46	1,0	0,9
Geografi, årsstudium	20	20	28	27	1,4	
Offentlig organisering og ledelse	Utgått	20		24		1,1
Politisk økonomi	20	20	33	40	1,7	2,3
Sammenliknende politikk	90	85	137	133	1,5	1,7
Sammenliknende politikk, årsstudium	24	20	50	50	2,1	
Sosialantropologi	75	75	79	96	1,1	1,3
Sosialantropologi, årsstudium	20	20	28	40	1,4	
Sosiologi	75	75	95	90	1,3	1,3
Sosiologi, årsstudium	24	20	69	66	2,9	
Utviklingsstudier, årsstudium	20	20	28	42	1,4	2,2
Utviklingsstudier	54	50	99	110	1,8	2,1
Samfunnsøkonomi, årsstudium	24	20	68	82	2,8	3,5
Samfunnsøkonomi	55	50	206	180	3,7	3,5
Samfunnsøkonomi, master	20	20	38	19	1,9	1,3
Totalt SV	915	895²	1887	2063	2,1	2,3

² I vedtak i universitetsstyret 18.06.09 fikk SV-fakultetet tildelt 20 studieplasser ekstra, noe som gjorde at i praksis hadde 915 studieplasser også i studieåret 2009/2010.

Prioritering av tilbud som sendes ut

Fakultetet kan ikke foreta vesentlige endringer i fordeling av studieplasser internt ved fakultetet i forbindelse med sommeropptaket. Det kan likevel foretas justeringer i *antall tilbud som gis* det enkelte studietilbud når resultatene fra prøveopptaket er kjent i midten av juli. Forholdet mellom antall tilbud som gis til henholdsvis års- og bachelorstudier ved det enkelte institutt kan bli justert hvis forholdstallet for søkere per studieplass er svært forskjellig for de to studietilbudene. Slike justeringer vil i så fall bli foretatt av dekanatet i samråd med den enkelte instituttledelse.

Tall fra Utdanningsavdelingen viser at ca 12% av bachelorstudentene som ble tatt opp høsten 2009 falt av etter første semester. Fakultetet vil derfor overbooke til de studieprogrammene der søkermassen tillater dette, slik praksis har vært de siste årene. Fakultetsstyret vedtok i møte 11.12.07 (sak 43/2007) at fakultetet skal vektlegge kriteriene kandidatproduksjon, studiepoengproduksjon, søkertall og minimum forsvarlig kullstørrelse ved justering av opptaksrammene for det enkelte studietilbud.

I utdanningsmeldingen for 2009 (sak 10/1526), meldte Det samfunnsvitenskapelige fakultet en interesse for å overta bachelorprogrammene i Europastudier, USA studier og Latinamerikastudier fra Humanistisk fakultet. I den anledning har fakultetet blitt bedt om å redegjøre for hvilke opptaksrammer disse programmene skal ha ved en eventuell overtagelse. Fakultetsstyret vedtok i møte 11.12.07 (sak 43/2007) at fakultetet skal vektlegge kriteriene kandidatproduksjon, studiepoengproduksjon, søkertall og minimum forsvarlig kullstørrelse ved justering av opptaksrammene for det enkelte studietilbud. Dette er momenter som må vurderes ved høstens dimensjonering dersom fakultetet skal ta over de nevnte programmene med virkning fra høsten 2011.

Plan for arbeidet med opptak til studieåret 2010/2011

Fakultetet har lagt følgende plan for opptaksarbeidet i forbindelse med Samordna opptak til lavere grad for studieåret 2010/2011, PPU, mastergradsopptak og internt overgangsopptak:

- Uke 23: Opptak til PPU ferdigstilles.
- Uke 24: Det interne overgangsopptaket for lavere grad ferdigstilles i midten av juni.
- Uke 22/23: Hospitantopptaket ferdigstilles.
- Uke: 23/24: Opptaksansvarlig ved fakultetet vil i løpet av første halvdel av juni gjennomgå mastersøknadene i samarbeid med instituttene for å vurdere søkerens opptaksgrunnlag.
- Uke 28/29: Masteropptaket gjennomføres i midten av juli. Dekanatet sender instituttene forslag om hvor grensen bør settes på rangeringslistene, instituttene setter endelig opptakstall.
- Uke 28: Samordna opptak gjennomfører prøveopptak for hovedopptaket mandag 12.07. Dekanatet setter antall tilbud per studieprogram i lys av dette.

- 15. juli: Hovedopptak i Samordna Opptak.
- 20. juli: "Tilbudsbrevet" sendes fra UiB til søkere som har fått tilbud om plass.
- 21. juli: Samordna Opptak offentliggjør opptakstallene.
- 26. juli: Svarfrist for søkerne.

Forslag til vedtak

Styret for Det samfunnsvitenskapelige fakultet tar til orientering rammene for opptaket til lavere grad for studieåret 2010/ 2011.

Knut Helland
dekan

Lise Gundersen
fakultetsdirektør

27.05.2010 /INC

**Sak 13/14 Litteraturlister – prøveprosjekt ved
Universitetsbiblioteket**

drøftingssak

Notat fra Programstyret for lektorutdanning ved UiB

Notat fra Universitetsbiblioteket

Bakgrunn

I følge UiBs Grads- og studieforskrift § 5.3 skal litteraturlister publiseres henholdsvis den 01.06/01.12. At det er utfordringer knyttet til å overholde disse var bl.a. tema for oppslag i StudVest høsten -2013 (<http://studvest.no/nyhet/mangler-fortsatt-pensumlister>).

Utdanningsutvalget har også tidligere adressert forsinkelser knyttet til publisering av litteraturlister. På møtet i Utdanningsutvalget 05.09 2013 ble overholdelse av frister for publisering av litteraturlister tatt opp som tema i under sak 57/12- Eventuelt. Dette ble fulgt opp som egen orienteringssak i Utdanningsutvalget 16. september 2013 sak 45/13.

Forsinkelsene berører flere aktører ved UiB; mellom andre fagmiljøene, studentene og Universitetsbiblioteket (UB).

Dette er ikke et særegent fenomen ved UiB, og på bakgrunn av erfaringer fra blant andre University of Durham (https://www.dur.ac.uk/library/course_resources/existing_modules/), ønsker UB å gjennomføre et pilotprosjekt hvor biblioteket påtar seg ansvar for koordinering og tilgjengeliggjøring av litteraturlister.

Formålet med prøveprosjektet vil være å prøve ut en modell som kan sikre at studentene har tilgang til litteraturlister og pensumlitteratur ved semesterstart, forenkle prosessen for faglig stab og øke bibliotekets mulighet for å yte god service til sine brukere. Bibliotekets fagreferenter gjennomfører rutinemessig kvalitetssikring (tilgjengelighet, utgavekontroll, o.a.) av litteraturlister innenfor sine fagfelt, men er avhengig av tilgang til listene via Mi Side. Forsinkelser rammer dermed også bibliotekets mulighet for å yte god undervisnings- og forskningsstøtte. Forenkling for faglig stab vil kunne bestå i at de skal sende litteraturlistene til en angitt mailadresse, ikke laste listene opp på korrekt sted på Mi Side (jfr. oppslaget i StudVest). Ved oppdatering av litteraturlistene vil Biblioteket (fagreferenten) varsle fagansvarlige når det kommer nye utgaver av eksisterende bøker, eller litteraturen er/blir digitalt tilgjengelig.

Konkret ønsker vi å prøve ut en modell hvor UB overtar ansvaret for publisering av litteraturlistene til høstsemesteret 2014 ved to institutt ved Samfunnsvitenskapelige fakultet, nærmere bestemt Institutt for sammenliknende politikk og Institutt for økonomi, subsidiært andre institutt dersom dette skulle være ønskelig.

Saken legges fram for Utdanningsutvalget til *drøfting*

**Sak 15/14 Implementering av ny rammeplan for
lektorutdanninga 8–13 ved UiB**

Vedtakssak

Notat fra Programstyret for lektorutdanning ved UiB

Notat

Til: Utdanningsutvalet ved UiB

Frå: Programstyret for lektorutdanning ved UiB v/programstyreleiar Endre Brunstad

Møte: 12.03.2014

Sak: Implementering av ny rammeplan for lektorutdanninga 8–13 ved UiB

Generell bakgrunn

Frå og med hausten 2014 skal den integrerte lektorutdanninga ved UiB vere i samsvar med ny nasjonal rammeplan for lektorutdanning 8–13, fastsett av Kunnskapsdepartementet 18. mars 2013.²

Programstyret for lektorutdanning har koordinert arbeidet med å implementere rammeplanen, og det har gått føre seg ein omfattande og grundig prosess som har involvert ulike fakultet og ulike fagmiljø. Det har vore høyringar og ei rad møte om saka både før Kunnskapsdepartementet gjorde endeleg vedtak og i perioden etter. Også andre lærestader har vore konfererte. Utdanningsutvalet vart orientert om status for arbeidet 16.01.2013, og det har seinare vore kontakt med tidlegare og noverande viserektor om prosessen.

Programstyret gjorde 05.02.2014 vedtak om tilråding av modell for lektorutdanninga. Denne modellen vil så danne grunnlag for dei studieplanane og emneplanane som fakulteta skal utforme.

Modellvedtaket er gjort i samråd med fleire involverte partar: viserektor, visedekanane for MN-fakultetet, HF-fakultetet og PF-fakultetet, og dei involverte fagmiljøa.

Bakgrunn: Rammeplanen

Rammeplanane for dei ulike lærarutdanningsprogramma gir nasjonale standardar for lærarutdanning.

Rammeplanane er forma som forskrifter, og er såleis forpliktande for utdanningsinstitusjonane. Så lenge UiB skal ha lektorutdanningsprogram, må ein byggje programma på relevante rammeplanar. Dersom UiB ikkje gjer det, har ikkje UiB høve til å sertifisere lektorar, og må leggje ned programma sine. Sidan det er bestemt at UiB skal ha lektorutdanning, er det såleis udiskutabelt at lektorutdanninga skal vere i samsvar med dei rammeplanar som til ei kvar tid gjeld.

I løpet av dei seinare åra har det kome fleire nye rammeplanar, bl.a. for grunnskulelærarutdanninga (GLU-reforma) og barnehagelærarutdanninga (BLU-reforma). I 2013 kom så rammeplanar for lektorutdanning 8-13, praktisk-pedagogisk utdanning for yrkesfag 8-13 og for yrkesfaglærarutdanning 8-13, medan praktisk-pedagogisk utdanning for 8–13 ikkje er endeleg vedteken.

Overordna mål for den nye rammeplanen er, etter styringsdokumenta:

- ei kvalitetsheving av lektorutdanninga 8–13
- ei tydeleg integrert utdanning med koplingar mellom fag og fagdidaktikk og mellom fag, profesjonsfag og praksis
- tilpassing til skulens behov for lektorkompetanse
- at studentane skal møte tverrfaglege problemstillingar

² Forskrifta og Kunnskapsdepartementet sine merknader til forskrifta er formulerte i rundskriv av 3. oktober 2013 (jf. Internett:

http://www.regjeringen.no/upload/KD/Rundskriv/2013/Rundskriv_F_06_13_Forskrifter_rammeplaner_laererutdanninger.pdf)

- fagleg fordjuping og forskingsaktive fagmiljø
- internasjonal utveksling
- meir praksis for lektorutdanninga

Det er UiB sitt syn at vår lektorutdanning alt i dag er i tråd med hovudintensjonane og profilen i den nye rammeplanen. Samtidig er det trong for å gjere justeringar, og jamvel mindre justeringar kan få omfattande konsekvensar.

Rammeplanen stiller både *strukturelle krav* (omfang, fordeling og arbeidsmåtar) og *innhaldskrav*. Her skal nokre av krava nemnast, i lag med merknader knytte til UiB.

1. 100 arbeidsdagar praksis: Dagens praksisregime er regulert i nasjonal rammeplan for praktisk-pedagogisk utdanning frå 2003 der praksis "skal omfatte arbeidsinnsats tilsvarende 12–14 uker". På den bakgrunnen framstår 100 dagar praksis som ein stor auke, og det er òg tilfellet. Samtidig har lektorutdanninga alt i dag meir omfattande praksis enn eittårig PPU gjennom såkalla "skuleerfaring" (sjå nedanfor). Ordninga med 100 dagar praksis gir elles mange moglegheiter for nytenking rund praksis. Dersom ein tenkjer seg at praksis omfattar det som ein lektor arbeider med, vil det omfatte meir enn klasseromsundervisning, og 100 dagar-kravet gjer det nødvendig å konkretisere og telje desse praksisformene. I praksisutvalet er det gjort ein del utgreiingsarbeid og skrive dokument der det vert prøvd å definere ulike former for praksis.
2. Praksis fordelt over minst fire av fem år: Denne ordninga har UiB med den eksisterande ordninga med skuleerfaring i det første, tredje og femte semesteret, og med langpraksis i det sjuande og åttande semesteret.
3. Progresjon i praksis: Det skal dokumenterast tydelegare at det i praksis går føre seg ein progresjon.
4. Fagfordeling: Det vert ein tofagsmodell med eit tydeleg skilje mellom fag I og fag II. Det skal etter rammeplanen vere minst 160 stp. i fag I og minst 60 stp. i fag II. Dette får konsekvensar for både MN og HF. MN har ikkje operert med ein så tydeleg tofagsmodell, og hatt moglegheita for tre fag inne. HF har for fag II hatt 50 stp. studiefag og 10 stp. fagdidaktikk i fag II, og definert det som til saman 60 stp. i fag II. Denne teljemåten går ikkje no. Det må vere minst 60 stp. studiefag i fag II, dvs. 10 stp. meir til fag II og 10 stp. mindre til fag I. Det er moglegheiter for 20 frie studiepoeng.
5. Nivådeling: Sjølv om masterstudiet er integrert, skil ein mellom høgare grads nivå (40 prosent av studiet) og lågare grads nivå (60 prosent av studiet). Fag I og profesjonsfaget skal ein møte både på lågare og høgare grad.
6. Bacheloroppgåve: Det er krav om bacheloroppgåve i det tredje studieåret. Termen "bacheloroppgåve" refererer her til bachelornivå og ikkje til bachelorgrad (som ein ein formelt sett ikkje har i lektorprogrammet).
7. Integrasjon: Det er forventingar om samarbeid og møtestader for å få erfaringsutveksling, møte tverrfaglege problemstillingar, delta i skulerelevante fou-prosjekt og få internasjonal utveksling.
8. Læringsutbyttekrav: krav knytte til kunnskap, ferdigheiter, generell kompetanse.
9. Emnekrav: krav om å ta opp *samiske forhold, ungdomskultur, ungdom i vanskelige situasjoner*

10. Overordna målsetnader: krav om at lektorutdanninga har visse kvalitetar knytte til verdiar som *kvalitet, integrasjon mellom profesjonsfag, fag og praksis, læring og dannelse i et demokratisk og flerkulturelt samfunn, imøtekomme samfunnets og skolens behov*

Vedtaksprosessen ved UiB

Programstyret for lektorutdanning har i arbeidet med implementering av rammeplanen teke utgangspunkt i det faktum at det er allmennfakulteta MN og HF som har studieplanansvar for lektorutdanningsprogramma, og at desse fakulteta saman med Det psykologiske fakultet har ansvar for å utvikle relevante emne i tråd med rammeplanen. Det er samtidig ein viktig premis at programstyret gjennom sitt mandat har ansvar for heilskapen i lektorutdanninga, og dermed ansvar for koordinering og framdrift i arbeidet med studieplanar og emneplanar. Studieplanendingar i fakulteta skal såleis drøftast med programstyret før det vert gjorde endelege vedtak i fakulteta, og både organisasjonsmodellen og lektorutdanninga si eigenart føreset kontakt og samarbeid på tvers av fakulteta. Dette momentet har vore ein sentral motivasjon for dokumentet og for det engasjementet programstyret har stått for i saka i løpet av dei siste to åra. På grunn av eigarskapstilhøva i lektorutdanninga og på grunn av dynamikken som har vore i utviklinga av rammeplanane, har programstyret ikkje sett det som rett å setje ned ei eiga arbeidsgruppa for å implementere ny rammeplan. I staden har programstyret sjølv fungert som utviklingsgruppe, i nært samarbeid med praksisutvalet.

Prosessen med rammeplanarbeid har gått over fleire år. Frå sentralt hald, dvs. Kunnskapsdepartementet, vart det sett ned tre rammeplanutval i mars 2011, og rammeplanutvalet for lektorutdanning organiserte og deltok i fleire konferansar og møte 2011–2012, bl.a. var utvalsleiaren gjest på lærarutdanningskonferansen til UiB. Det sentrale utvalet kom med eit førsteutkast som det var ein nasjonal høyringsrunde på, og lektorutdanningsfakulteta ved UiB leverte då inn høyringsfråsegner. Eit andreutkast frå utvalet kom i juni 2012, og då hadde ein teke omsyn til fleire av innspela frå miljøa ved UiB. Kunnskapsdepartementet kom med sitt høyringsutkast 5. september 2012 med høyringsfrist 30. november. UiB var involvert, med fleire interne høyringsrunder og eit grundig høyringsdokument sendt sentralt frå UiB. Departementet fekk eit tresifra tal med høyringsfråsegner, men gjorde berre små justeringar på sluttdokumentet.

Kunnskapsdepartementet hadde sagt frå om at den nye rammeplanen skulle gjelde frå og med hausten 2013, og alle lærestader, inkludert UiB, gjorde visse førebuingar tidleg på våren 2013. Utsendinga av rammeplanen vart likevel forsinka, og då den kom 18. mars 2013 vart òg den pliktige implementeringa utsett til hausten 2014. (NTNU sette likevel i gang etter ny rammeplan hausten 2013.) Kunnskapsdepartementet sine merknader til rammeplanen kom 3. oktober. Det skal seinare kome nasjonale retningslinjer for faga i lektorutdanninga, og arbeidet med det er så smått i gang via Nasjonalt råd for lærarutdanning.

Ved UiB var det gjensidig informasjon og rådslaging i dei ulike fagmiljøa våren 2013. På bakgrunn av denne rådslaginga sende programstyret for lektorutdanning ut eit omfattande høyringsdokument til fakulteta 02.09.2013 med høyringsfrist 10.10.2013. Hausten 2013 samanfatta programstyret høyringsrunden, ei hurtigarbeidande arbeidsgruppe drøfta ulike løysingar, og programstyret gjorde eit førebels vedtak 16.12.2013. I januar og februar 2014 var det ulike sonderingar og møte mellom partane i lektorutdanninga, og der var òg viserektor og visedekanane involverte.

Programstyret gjorde så eit vedtak på møtet sitt 05.02.2014. Dette vedtaket er eit modellvedtak for progresjon av emne og praksis, og i løpet av vårsemesteret vil ulike utval og fagmiljø måtte gjere eit omfattande arbeid for å realisere modellvedtaket.

Som ein kan forstå av denne prosessen, har arbeidet med rammeplanmodell vore omfattande.

Modellar for lektorutdanninga ved UiB

Dette er den eksisterande modellen for lektorutdanninga når det gjeld fordeling av profesjonsfag:

<i>Semester</i>	<i>Praksis</i>	<i>Pedagogikk</i>	<i>Fagdidaktikk HF</i>	<i>Fagdidaktikk MN</i>
10				
9				
8	<i>Langpraksis</i>	<i>5 stp.</i>	<i>10 stp. fag I</i>	<i>5 stp.</i>
7	<i>Langpraksis</i>	<i>10 stp.</i>	<i>5 stp. fag II</i>	<i>10 stp.</i>
6			<i>5 stp. fag I</i>	
5	<i>Kortpraksis</i>	<i>5 stp.</i>		<i>5 stp.</i>
4				
3	<i>Kortpraksis</i>		<i>5 stp. fag I</i>	<i>10 stp.</i>
2				
1	<i>Kortpraksis</i>	<i>10 stp.</i>		

Programstyret har så i 2014 gjort følgjande vedtak om modell for å fordele profesjonsfaga i lektorutdanninga:

<i>Semester</i>	<i>Praksis</i>	<i>Pedagogikk</i>	<i>Fagdidaktikk HF</i>	<i>Fagdidaktikk MN</i>
10				
9				
8	<i>Langpraksis</i>	<i>10 stp.</i>	<i>10 stp. fag I</i>	<i>10 stp.</i>
7	<i>Langpraksis</i>		<i>5 stp. fag II</i>	<i>10 stp.</i>
6			<i>5 stp. fag I</i>	

5	<i>Kortpraksis</i>	<i>5 stp.</i>	<i>5 stp. fag II</i>	<i>5 stp.</i>
4				
3	<i>Kortpraksis</i>	<i>5 stp.</i>	<i>5 stp. fag I</i>	<i>5 stp.</i>
2				
1	<i>Kortpraksis</i>	<i>10 stp.</i>		

På BA-nivået merkar vi oss at det i tredje og femte semesteret no vil vere likt omfang av pedagogikk og fagdidaktikk. Denne likskapen har vore mest viktig for HF-fakultetet å få til, fordi den fører med seg lik struktur på 100-nivået på fag I og fag II, slik at modellen som heilskap vert enklare å forhalde seg til, og det bl.a. vert lettare for studentar å skifte mellom fag I og fag II. Den like strukturen på 3. og 5. semester opnar dessutan for meir samarbeid mellom pedagogikk og fagdidaktikk. I vedtaket frå programstyret er det såleis sett opp som ein føresetnad at pedagogikkmiljøet og fagdidaktikkmiljøet skal samarbeide om kortpraksis i tredje og femte semesteret. (I dag samarbeider ein berre om skuleerfaring i det femte semesteret.) Likeins føreset programstyret ei felles vurderingsordning for kursa i pedagogikk og fagdidaktikk i det tredje og femte semesteret. Det vil i så fall bety ei forenkling for studentane, og det vil vonleg gjere at studiet framstår som mindre atomistisk, og vert meir integrert.

Det er òg moglegheiter for samarbeid mellom pedagogikk og fagdidaktikk i det 8. semesteret i og med at ein no har 10-studiepoengskurs for både pedagogikk og fagdidaktikk. Det må vere opp til profesjonsfagsmiljøa å utnytte ei slik moglegheit, t.d. gjennom samarbeid om *aksjonsforskning*.

Ein merkar seg nokre ulikskapar mellom MN og HF i fordeling av fagdidaktikk: HF vil ha fagdidaktikk i det sjette semesteret (dvs. 200-nivåsemesteret), medan MN vil halde dette semesteret mest mogleg fritt pga. moglegheita for utanlandsopphald. HF ønskjer i utgangspunktet at fagdidaktikkurset i sjette semesteret vert gjort mest mogleg digitalt.

Programstyret forhold seg i utgangspunktet berre til fordelinga av profesjonsfag og praksis, men har òg ansvar for å sjå til at heilskapen i lektorutdanninga vert teken vare på. I realiteten er det òg slik at "alt heng saman med alt", dvs. at plasseringa av profesjonsemne og studiefagemne er på ingen måte tilfeldig i høve til kvarandre. Det ein kan slå fast, er i og for seg ikkje overraskande, men likevel verdtt å poengtere, nemleg at det er komplisert når ein skal flytte på eit emne, slik ein har gjort i samband med implementeringa av den nye rammeplanen. Flytting av emne har ein dominoeffekt, dei fordrar at andre emne vert flytta, og ein må gjere fleire justeringar for å få eit opplegg som står i samsvar med t.d. faglege stigeprinsipp. Vala ein gjer kan opplevast som ganske smertefulle. Likevel har det vore vist god vilje og evne i fakulteta og i fagmiljøa til å ta overordna omsyn, og tenkje på kva som er best for lektorutdanninga som heilskap.

Det kan i denne samanhengen vere av interesse å sjå på korleis fagmiljøa og fakulteta no ser føre seg modellane som heilskap (sjå neste side):

Sem	HF fag I	HF fag II	Fagdid. HF	Praksis	Ped.	MN fag	Fagdidaktikk MN
10	30 stp.					30 stp.	
9	30 stp.					10+10+10 stp.	
8	10 stp.		10 stp. fag I	Lang- praksis	10 stp.	10 stp. MNF201	5+5 stp.
7	15 + 10 stp.		5 stp. fag II	Lang- praksis		10 stp. + <u>10 stp.</u> <u>fagdidaktikk som</u> <u>frie stp.</u>	5+5 stp.
6	15 stp.	10 stp.	5 stp. fag I			10+10 stp.+10 stp. ex.phil.	
5		10+10 stp.	5 stp. fag II	Kort- praksis	5 stp.	10+10+10 stp.	5 stp.
4		15+15 stp.				10+10+10 stp.	
3	10+10 stp.		5 stp. fag I	Kort- praksis	5 stp.	10+10 stp.	5 stp.
2	15+15 stp.					10+10+10 stp.	
1	10 stp. <u>ex. phil.</u> + 10 stp. ex.fac.			Kort- praksis	10 stp.	10+10 stp.	
Tils.	160 stp. + 20 stp.	60 stp.	30 stp.	100 dagar	30 stp.	230 stp. + 10 stp.	30 stp.

Vi merkar oss i denne modellen at HF opererer med fleire reduserte fagemne (t.d. variantar på 10 stp. av fagemne som eigentleg er på 15 stp.), medan MN ikkje gjer slike justeringar. Dette heng bl.a. saman med at MN sin modell med 10 stp. i mindre grad opnar for slike justeringar (i motsetnad til HF som har ein "normalmodell" for studieemne på 15 stp.).

Ved HF har det vore nødvendig å bruke 200-nivået for å få inn tilstrekkeleg med studiepoeng i fag II. Alternativet ville her ha vore å ha fag II-kurs i det 7. og 8. semesteret, men det var ikkje fagmiljøa interessert i, fordi det framstod som uryddig å ha lågare grads kurs på høgare grads nivå.

Ein merkar seg at MN har plassert ex.phil. seinare enn det første semesteret, nemleg i det sjette semesteret. Denne omplasseringa kan sjåast i samanheng med den seinare diskusjonen rundt plasseringa av ex.phil.

Når det gjeld praksis, er utfordringane noko ulike for HF og MN. Medan MN opplever kollisjonar mellom praksis og undervisning som mest problematisk på BA-nivået, opplever HF slike kollisjonar som mest problematiske på MA-nivået. Difor har ein ved dei to fakulteta ei noko ulik fordeling ved at ein har meir praksis på BA-nivået ved HF enn ved MN. Det kjem til uttrykk gjennom denne oversikta:

Semester	MN	HF
8	30 dagar	40 dagar
7	49 dagar	28 dagar
5	7 dagar	12 dagar
3	7 dagar	8 dagar
1	7 dagar	12 dagar

Forskjellen mellom HF og MN på BA-nivået er likevel ikkje dramatisk, i og med at ein opererer med eit kjerneomfang av praksis i dei ulike semestra. Dersom ein tek utgangspunkt i dagens ordning for skuleerfaring der ein har fem dagar i skulen, ein dag førearbeid og ein dag etterarbeid, og gangar dette opplegget med tre, får ein til saman 21 dagar fordelt på 1., 3. og 5. semester som eit minimumsopplegg for praksis på BA-nivået.

Rammeplanen med merknader tilseier at ein i all praksisopplæring skal møte ein praksislærer og UiB-rettleiar, at praksis skal ha progresjon, at praksis skal vere knytt til både profesjonsfag, fag I og fag II, at praksis skal innehalde samarbeid mellom relevante fagmiljø, og at kvar praksisperiode skal vere vurdert med stått/ikkje stått eller talarakter. Det bør vere mogleg å få dette til med eit minimumspraksistal på sju dagar per praksissemester, men å gå lågare enn det, vil vere problematisk. (I høringsutkastet hausten 2013 gjekk programstyret inn for ei praksisfordeling på BA-nivået som var 12 dagar+12 dagar+12 dagar, dvs. tils. 36 dagar på BA-nivået.)

Ved sida av forskjellen mellom BA-nivået og MA-nivået merkar vi oss ein forskjell mellom det 7. og det 8. semesteret der MN har mest praksis i det 7., medan HF har mest praksis i det 8. semesteret. Bakgrunnen for denne skeivfordelinga er at MN har færrest kollisjonspunkt mellom praksis og kampusundervisning i det 7. semesteret (og dermed føretrekkjer mest praksis det

semesteret), medan HF har færrast kollisjonspunkt i det 8. semesteret.

HF vil halde på den noverande ordninga med langpraksis i ungdomsskulen i det 7. semesteret og langpraksis i vgs. i det 8. semesteret

MN vil starte langpraksis i ungdomsskulen i det 7. semesteret, men ser føre seg at studentane går over i vgs. i siste halvdel av det 7. semesteret, og så held fram på den same vgs. i det 8. semesteret. Denne løysinga er realiserbar gjennom *realfagspartnerskapet*. Programstyret har konferert med praksisadministrasjonen, og sjølv om ein ikkje kan kome med garantiar, er den uformelle tilbakemeldinga derifrå er at dette sannsynlegvis let seg praktisk gjennomføre. (Det er samtidig presisert at ei tilsvarande fleksibel ordning ikkje ville la seg kunne gjennomføre for eittårig PPU og ikkje for HF sine lektorutdanningsprogram.) På denne bakgrunnen er det ikkje urimeleg at ein får eit litt ulikt praksisregime for HF og MN når det gjeld langpraksis.

Utfordringa her vil vere å kommunisere ulikskapen overfor dei ulike skulane og andre aktuelle partar.

Arbeidet vidare

Programstyret må ta atterhald om endeleg godkjenning frå Utdanningsutvalet, men vil i alle tilfelle setje i gang prosessar for at UiB skal kome i mål med implementeringsarbeidet. I første omgang er det tale om tre tiltak:

1. Fakulteta og fagmiljøa får melding om vedtaket, og vert bedne om å utforme studieplanar og emneplanar i samsvar med vedtaket.
2. Det vert sett i gang ei tverrfakultær arbeidsgruppe som skal samordne arbeidet med emneplanar for profesjonsfaget.
3. Praksisutvalet får oppdrag om å lage ordningar som kan sikre progresjon i praksis.

Det er viktig at alle relevante partar er involverte i arbeidet med å implementere rammeplanen. Det gjeld bl.a. studiefaga og praksisfeltet.

Kostnader

Eitt spørsmål som ikkje er handsama her, er økonomi. Det er ikkje gjort utrekningar av kostnader knytte til ny lektorutdanningsmodell med ulikt praksisregime for HF og MN, og med generelt meir involvering i praksis frå fagdidaktikarar og pedagogar si side. Generelt vil der vere meirkostnader ved modellen, særleg knytte til endringar som ikkje er omtala i dette saksdokumentet. Ein kan generelt vise til NTNU der lektorutdanningsmiljøet har fått monalege ekstraløyvingar i samband med ny lektorutdanningsmodell.

Vedtaket i programstyret

Programstyret går inn for følgjande modell for plassering av profesjonsfag i lektorutdanninga:

<i>Semes ter</i>	<i>Praksis</i>	<i>Pedagogikk</i>	<i>Fagdidaktikk HF</i>	<i>Fagdidaktikk MN</i>
<i>10</i>				

9				
8	Langpraksis	10 stp.	10 stp. fag I	10 stp.
7	Langpraksis		5 stp. fag II	10 stp.
6			5 stp. fag I	
5	Kortpraksis	5 stp.	5 stp. fag II	5 stp.
4				
3	Kortpraksis	5 stp.	5 stp. fag I	5 stp.
2				
1	Kortpraksis	10 stp.		

Programstyret vil vidare ta utgangspunkt i følgjande fordeling av praksis for lektorutdanningane:

Semester	MN	HF
8	30 dagar	40 dagar
7	49 dagar	28 dagar
5	7 dagar	12 dagar
3	7 dagar	8 dagar
1	7 dagar	12 dagar

Programstyret legg til grunn at fagdidaktikk og pedagogikk skal samarbeide om praksis/skuleerfaring i 3. og 5. semester. Programstyret vil dessutan be fagmiljøa om å få til ei felles vurderingsordning for fagdidaktikk og pedagogikk i 3. og 5. semester. Programstyret vil be Praksisutvalet om å utarbeide nærmare retningsliner for praksis. Retningslinene skal byggje på prinsippa om ei vid forståing av praksisomgrepet, fleksibilitet i praksis, og det skal lagast eit forpliktande opplegg for å operasjonisere og sikre progresjonen i praksis. Praksisutvalet skal i samarbeid med fakulteta handtere spørsmål om justeringar av praksisomfanget.

Programstyret for lektorutdanning vil setje ned ei tverrfakultær arbeidsgruppe i samband med implementering av ny rammeplan for lektorutdanning 8-13 på emneplannivået. Arbeidsgruppa skal bidra til å sikre informasjonsutveksling og kome med innspel og tilrådingar i arbeidet med emneplanar. I tillegg skal arbeidsgruppa medverke til å sikre framtidig kommunikasjon på tvers av delane av profesjonsfaga og disiplinfaga. Arbeidsgruppa skal inkludere representantar frå lektorutdanningsfakulteta og frå FIL (Fagutvalet for integrert lektorutdanning). Programstyret har sekretærfunksjon. Arbeidsgruppa rapporterer og gir innspel til både programstyret og lærarutdanningsutvala, i tillegg til praksisutvalet.

Behandling i Utdanningsutvalget

Forslag til vedtak:

Programstyret blir bedt om å utrede dei økonomiske konsekvensane av forslaget. Under føresetnad av at ordninga kan finansierast gjennom dei ordinære budsjettprosessane, vedtek Utdanningsutvalet programstyret sitt forslag til modell for innføring av ny rammeplan for lektorutdanninga, frå hausten 2014